

Література:

1. Kris E. Psychoanalytic Explorations of Art. London: Allen and Unwin. 1953. P. 262.
2. Rieland R. 7 Ways Technology is Changing How Art is Made, August 27, 2014, Режим доступу: <http://www.smithsonianmag.com/arts-culture/7-ways-technology-is-changing-how-art-is-made-180952472/>
3. Ball B. Moments of Change in the Art Therapy Process. American Art Therapy Association Annual Conference, St. Louis, Missouri. 2000.
4. Schaverien J. The Revealing Image: Analytical Art Psychotherapy in Theory and in Practice. London&New York: Routledge. 1992.
5. Сісецький А.П. Інтегративний образ у структуруванні внутрішнього простору творчої особистості . Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. НАОМА. Київ. 2006. С. 79–82.
6. Costa P., McCrae R. Neuroticism, somatic complaints and disease: is the bark worse than the bite? Journal of Personality 55. 1987. 299–316.
7. Riedel M. Freiheit und Verantwortung. Zwei Grundbegriffe der kommunikativen Ethik // Prinzip der Freiheit: (Eine Auseinandersetzung um Chancen und Grenzen transzendentalphilosophischen Dankens). – Freiburg; Munchen: Karl Alber, 1979.– S. 201–222; 225–228.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-427-9-31>

СИНЕРГІЯ М'ЯКИХ І ЖОРСТКИХ НАВИЧОК У ПІДГОТОВЦІ АСПІРАНТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сторожук О. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

Зярянюк О. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

Підготовка аспірантів є важливим завданням формування нового покоління науковців в Україні. Висококваліфіковані фахівці мають стати рушійною силою у економічному відновленні та довгостроковій

стійкості країни. Сучасні аспіранти часто працюють на перетині науки, досліджень та практики. Жорсткі навички дозволяють їм глибоко аналізувати дані та використовувати спеціалізовані методи. Але без м'яких навичок, таких як вміння працювати в команді або презентувати результати досліджень, їх вплив може бути обмеженим.

Світові освітні тенденції сьогодні орієнтуються на динамічні концепції сталого розвитку, що передбачають інтеграцію відповідних тем у навчальні дисципліни та створення спеціалізованих програм. Це є важливою складовою підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти, зокрема в межах спеціальності 051 «Економіка». Основний акцент ставиться на формуванні у здобувачів здатності до проведення наукових досліджень, спрямованих на продукування нових знань, розробку механізмів стратегічного розвитку та управління соціально-економічними системами. Це охоплює як макро-, так і мікрорівні, де здобувачі мають самостійно створювати ефективні системи управління різними типами економічних структур, використовуючи як сучасні досягнення, так і класичні підходи економічної теорії.

Крім того, підготовка аспірантів включає формування компетенцій у сфері педагогіки, зокрема, підготовка нової генерації викладачів, які зможуть ефективно передавати ці знання майбутнім поколінням.

Як свідчить зарубіжний досвід, сучасні вимоги до підготовки докторських дисертацій відображають тенденцію до збільшення міждисциплінарних досліджень, розвитку професійних навичок та підготовки до ринку праці. Професійні докторанти, що з'являються в таких країнах, як США, Нідерланди, Великобританія та Австрія, демонструють новий підхід до вищої освіти [1]. Ці програми націлені на вирішення реальних прикладних завдань, часто у співпраці з бізнесом і промисловістю, що дозволяє поєднувати наукові дослідження з практичною діяльністю. Участь у промислових проектах сприяє розвитку співпраці між академічною спільнотою та бізнесом. Це, в свою чергу, підвищує професійний потенціал випускників аспірантури. Кількість таких програм зростає, оскільки вони відповідають потребам сучасного ринку та сприяють більшій інтеграції університетів з економічними та виробничими процесами [1].

Під час відбудови України зростатиме потреба в ухваленні великої кількості складних рішень, що стосуються інвестицій, соціальних реформ, освіти та економічних стратегій. Hard skills (жорсткі навички), такі як кореляційний та регресійний аналіз, дозволяють об'єктивно оцінювати взаємозв'язки між різними економічними та соціальними показниками, що дозволяє ґрунтувати свої висновки на точних даних. Методи соціометрії та ідеографічний аналіз документів сприяють глибокому розумінню соціальних структур та впливів різних факторів

на економіку, що є незамінним для ефективного управління проектами, спрямованими на відбудову інфраструктури, створення робочих місць та покращення соціальних умов. Тестування та біографічні методи допомагають краще зрозуміти потреби та потенціал студентів, що дозволяє розробляти більш персоналізовані та ефективні освітні програми, що позитивно впливатиме на якість підготовки майбутніх науковців та спеціалістів, які будуть залучені до відбудови економіки. Ігрові методи та соціальні експерименти стимулюють креативне мислення та розвиток інноваційних підходів, що необхідно для вирішення складних проблем сучасності.

Розвиток м'яких навичок (soft skills) залежить від регулярної практики та взаємодії в команді. Участь у командних проектах, семінарах і тренінгах сприяє вдосконаленню таких важливих навичок, як комунікація, емпатія, вирішення конфліктів. Розробка освітніх програм, де аспіранти працюють над реальними проектами або кейсами з економіки сприятиме інтеграції технічних знань та умінню працювати в команді, ефективно комунікувати та приймати рішення. Наприклад, економетричні аналізи ринку можна поєднувати з презентацією результатів перед різними стейкхолдерами.

Окремі курси чи модулі, присвячені м'яким навичкам, важливо доцільно реалізувати, до прикладу через воркшопи з публічних виступів, переговорів, управління конфліктами та побудови стратегії. Інтеграція курсів з суміжних дисциплін, таких як психологія, соціологія чи менеджмент, може значно посилити розвиток м'яких навичок. У той же час це дозволяє аспірантам застосовувати жорсткі економічні знання в ширшому контексті. Практичні стажування в компаніях дають змогу аспірантам відчувати, як поєднувати теоретичні знання з практичними навичками, що також розвиває навички адаптації до зміни бізнес-середовища.

Таким чином, оптимальна освітньо-наукова програма зі спеціальності 051 «Економіка» має бути багатогранною, поєднуючи глибокі технічні знання з вмінням працювати в динамічних командах, управляти проектами та комунікувати з різними зацікавленими сторонами.

Література:

1. Проблема підготовки наукових кадрів для інноваційної сфери в Україні. Аналітична записка. URL: <http://surl.li/uzrecu>